

**Quick-scan Flora- & Faunawet
ter plaatse van:**

Oude Groningerweg 17

Gieten

Opdrachtnummer: 110727

Opdrachtgever: Dhr. O.J. Meijer
P. Campersingel 31-59
9713 AD Groningen

Datum onderzoek: 4 augustus 2011

Datum rapport: 1 september 2011

Projectleider	Paraaf	Gecontroleerd door	Paraaf	Datum	Status
ing. J.S.R. van der Veen		ing. R.J.W. Huls		1-9-2011	Definitief

Vestiging Zuidwolde

Industrieweg 20
7921 JP Zuidwolde
Tel.: 0528-373982
Fax.: 0528-373907
info@ecoreest.nl

Vestiging Appingedam

Postbus 141
9930 AC Delfzijl
Tel.: 0596 633355
Fax.: 0596-572266
delfzijl@ecoreest.nl

Een uitgebreide beschrijving van het dienstenpakket van Eco Reest BV vindt u op onze website:
www.ecoreest.nl

INHOUDSOPGAVE

1	<u>INLEIDING</u>	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Aanleiding en doelstelling	5
1.3	Kwaliteitsborging	5
1.4	Opbouw rapport.....	5
2	<u>ONDERZOEKSLOCATIE EN NABIJE OMGEVING</u>	6
2.1	Beschrijving onderzoekslocatie en nabije omgeving	6
2.2	Beschermde gebieden in de nabije omgeving	7
3	<u>NATUURWETGEVING</u>	9
3.1	Toetsing aan de Natuurbeschermingswet	9
3.2	Flora- & Faunawet.....	9
4	<u>SOORTBESCHERMING</u>	11
4.1	Werkzaamheden	11
4.2	Beschermde soorten	11
4.2.1	Planten.....	11
4.2.2	Vogels	12
4.2.3	Algemene grondgebonden zoogdieren	13
4.2.4	Vleermuizen	14
4.2.5	Amfibieën.....	14
4.2.6	Reptielen	15
4.2.7	Vissen.....	15
4.2.8	Overige beschermde soorten	15
5	<u>VOORTOETS NATUURSCHEMINGSWET</u>	17
5.1	Voortoets.....	17
5.2	Effectenbeoordeling.....	17
5.2.1	Nieuwe activiteit	17
5.2.2	Mogelijke gevolgen werkzaamheden.....	17
5.2.3	Mogelijke gevolgen na realisatie	17
5.2.4	Mogelijke gevolgen van cumulatie.....	17
6	<u>CONCLUSIE QUICK-SCAN EN VOORTOETS</u>	18
6.1	Algemene soorten	18
6.2	Strikt beschermde soorten.....	18
6.3	Vleermuizen	18
6.4	Vogels.....	19
6.5	Conclusies en advies voortoets en quick-scan.....	19
6.6	Advies m.b.t. de voortoets en quick-scan.....	19
6.7	Verantwoording	20

BIJLAGEN

Bijlage 1	Regionale ligging onderzoekslocatie
Bijlage 2.1	Doelstelling en staat van instandhouding van soorten en habitattypen Drouwenerzand
Bijlage 2.2	Globaal rapport verspreiding beschermde en bedreigde soorten
Bijlage 3	Literatuur

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

In opdracht van Dhr. O.J. Meijer is door Eco Reest BV een quick-scan in het kader van de Flora- & Faunawet en een toets aan de Natuurbeschermingswetgeving uitgevoerd ter plaatse van een locatie aan de Oude Groningerweg 17 te Gieten.

Er bestaat geen functionele relatie tussen opdrachtgever en Eco Reest BV.

1.2 Aanleiding en doelstelling

Aanleiding tot het onderzoek is de voorgenomen realisatie van een woning ter plaatse van het onderzoeksterrein en de (mogelijke) herinrichting van het perceel.

Doel van het onderzoek is een beeld te krijgen van de aanwezige habitats en de voorkomende beschermde dier- en plantensoorten ter plaatse van het onderzoeksterrein.

Bij ruimtelijke ingrepen moet vooraf worden getoetst of schade op kan treden. De aard van de voorgenomen plannen ter plaatse van Oude Groningerweg 17 te Gieten en de afstand tussen de onderzoekslocatie en het Natura 2000-gebied en/of de EHS maken het noodzakelijk dat onderzocht wordt of de ontwikkeling negatieve invloeden heeft op deze natuurgebieden. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 (= Natura 2000) maakt daarom ook deel uit van de opdracht.

In dit rapport wordt een zogenaamde Voortoets uitgevoerd. Hierin wordt onderzocht of er negatieve effecten te verwachten zijn en zo ja, of deze significant negatief kunnen zijn. In overleg met het bevoegd gezag wordt de uitkomst van de voortoets gebruikt voor het vaststellen van de noodzaak van een eventueel vervolgonderzoek. Het uitvoeren van een passende beoordeling, de vervolgstap die van toepassing is wanneer er mogelijk negatieve effecten optreden, maakt geen onderdeel uit van deze opdracht.

1.3 Kwaliteitsborging

Eco Reest BV is een ISO 9001: 2000 gecertificeerd milieuadviesbureau.

Dit betekent dat Eco Reest BV beschikt over een kwaliteitssysteem, gericht op het klantgericht leveren van kwalitatief hoogstaande diensten.

1.4 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 worden de locatie, omgeving en het ontwikkelingsplan beschreven. Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van de van toepassing zijnde regelgeving uit de Natuurbeschermingswet en Flora- & Faunawet. De toets aan de Flora- & Faunawet is beschreven in hoofdstuk 4 en aan de Natuurbeschermingswet in hoofdstuk 5. Besloten wordt met hoofdstuk 6; conclusies.

2 ONDERZOEKSLOCATIE EN NABIJE OMGEVING

2.1 Beschrijving onderzoekslocatie en nabije omgeving

De onderzoekslocatie, circa 16781 m² groot, is gelegen aan Oude Groningerweg 17 te Gieten. In bijlage 1 is de regionale ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

De onderzoekslocatie bestaat uit een tuin, voormalig hertenkamp, een drietal schuurtjes en een zwembad. Er is ca. 14 jaar geen onderhoud gepleegd waardoor de eerder genoemde elementen deels zijn verwilderd en bebost. Het grootste deel van het eens uit grasland bestaande hertenkamp is dichtgegroeid met stuiken, kruiden en jonge bomen. Het zwembad is deels gevuld met water en begroeid met vegetatie.

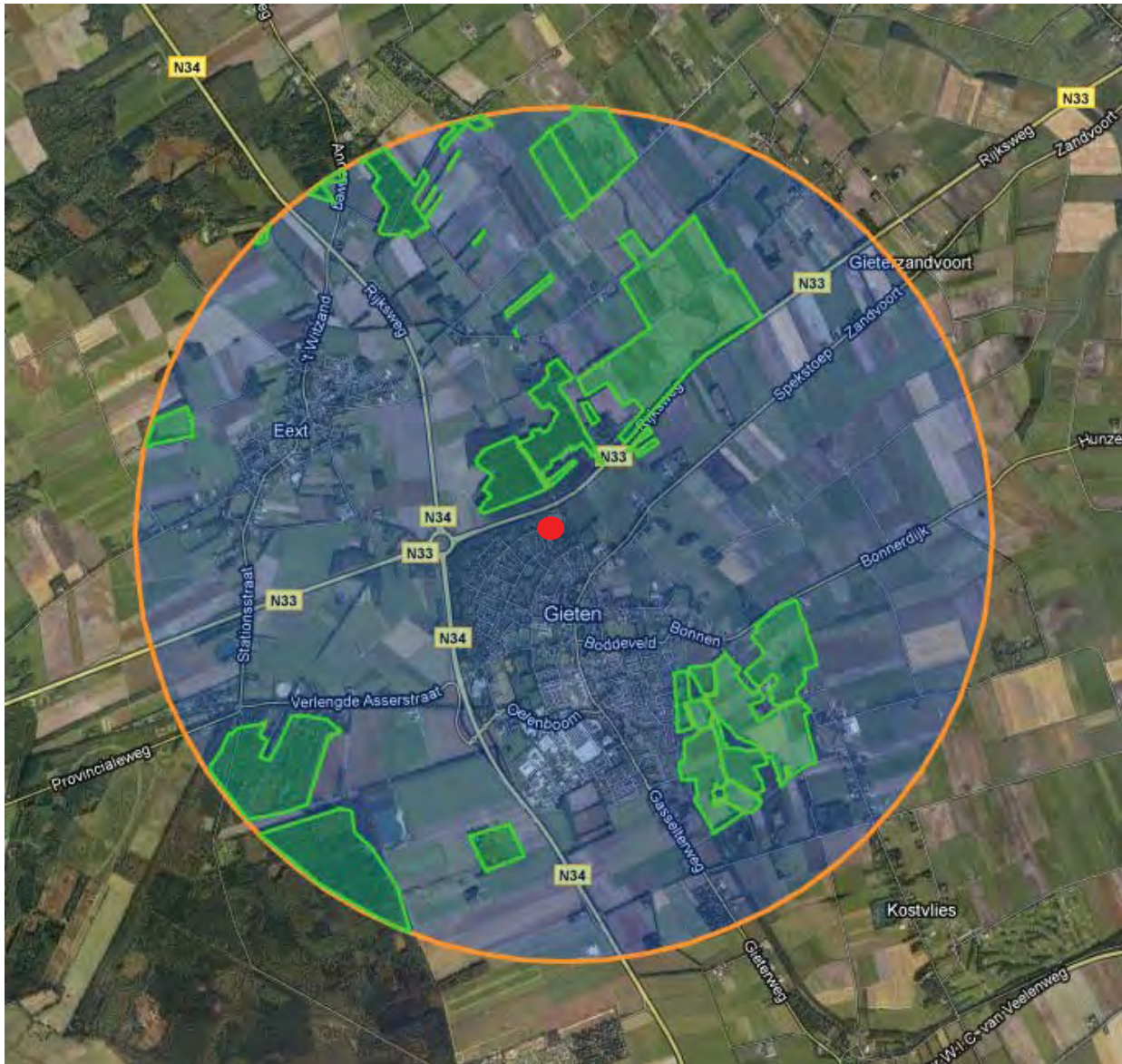
In de directe omgeving is sprake van voornamelijk bebouwing (woningen) en agrarisch gebruik in de vorm van grasland.

2.2 Beschermde gebieden in de nabije omgeving

De onderzoekslocatie (rode stip) is gelegen ten noorden van het Natura 2000 gebied Drouwenerzand. De afstand tussen de onderzoekslocatie en het Natura 2000 gebied Drouwenerzand bedraagt ca. 6 kilometer.

Het Drouwenerzand is een actief stuifzandgebied op de flank van de Hondsrug, waarin centraal een actieve stuifzandkern voorkomt. Het Drouwenerzand is ontstaan door overmatige begrazing van schapen en plaggenwinning in de 18e en 19e eeuw. Daarna is een uitgestrekte begroeiing ontstaan met jeneverbesstruwelen die nog steeds aanwezig is in het noordelijke en oostelijke gedeelte. Het stuifzand is in het begin van de 20ste eeuw gedeeltelijk beteugeld door bebossingen met grove den. De begroeiing van het heuvelachtige terrein bestaat in het oostelijke deel naast jeneverbes uit struikheide en grote oppervlakten kraaiheide, vochtige heide en oude eikenbossen. Het Drouwenerzand verschilt van andere Drentse stuifzandterreinen omdat het zand mineralenrijk is.

Het Natura 2000 gebied Drouwenerzand maakt ook deel uit van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is bedoeld om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. Grotere natuurgebieden zijn gevarieerder en er kunnen meer soorten planten en dieren leven. Bijbehorende delen van de EHS liggen gezien vanaf de grens van de onderzoekslocatie op enigszins kortere afstand dan het Natura 2000 gebied Drouwenerzand.

NATUURWETGEVING

2.3 Toetsing aan de Natuurbeschermingswet

Sinds 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Hiermee zijn de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn in de Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De beschermde gebieden uit de beide richtlijnen worden opgenomen in Natura 2000 gebieden.

In het ontwerp-aanwijzingsbesluit van het Natura 2000 gebied zijn zowel de te beschermen waarden van het Vogelrichtlijn- als het Habitatrichtlijngebied opgenomen. In bijlage 2 zijn deze kwalificerende habitattypen en soorten van het Drouwenerzand opgenomen.

In de Natuurbeschermingswet is een algemene zorgplicht opgenomen. Deze houdt in dat iedereen verplicht is schade aan de waarden van Natura 2000 gebieden te voorkomen. Dat betekent dat mogelijke schade actief voorkomen, beperkt of verzacht moet worden. Voor onvermijdelijke schade is men vervolgens verplicht een vergunning aan te vragen. Door middel van een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 kan worden bepaald of schade kan optreden bij het uitvoeren van de voorgenomen plannen.

De beschermde waarden van de EHS zijn breder dan die van het Natura 2000 gebied. Het gaat bijvoorbeeld om de 'wezenlijke waarden' van het gebied. Voor toetsing aan deze regelgeving geldt geen vastomlijnd stappenplan zoals voor de toetsing aan de Natuurbeschermingswet. In dit stadium van de planontwikkeling kan ook voor de EHS worden volstaan met deze voortoets. In het kader van de Natuurbeschermingswet worden de effecten op de meest kwetsbare waarden van de EHS getoetst.

De effecten op de beschermde waarden kunnen zowel direct als indirect (externe werking) zijn. Omdat de ontwikkelingen in dit geval buiten de begrenzing van het beschermde gebied zullen plaatsvinden, wordt in deze voortoets getoetst op externe werking.

Bij het bepalen of de ontwikkeling negatieve gevolgen kan hebben, moet ook rekening gehouden worden met de overige ontwikkelingen in de omgeving van het beschermde gebied. Door een combinatie (cumulatie) van activiteiten kunnen namelijk ook negatieve effecten optreden. Hierbij wordt als richtlijn gehanteerd dat alleen plannen en projecten, waarover een definitief besluit is genomen, bij deze beoordeling worden betrokken.

De resultaten van de voortoets worden beschreven in hoofdstuk 4 van dit rapport.

2.4 Flora- & Faunawet

De Flora- & Faunawet richt zich op de bescherming van soorten. Deze wet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De Flora- & Faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst.
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde

gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- & Faunawet een bijzondere positie in. Ze worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- & Faunawet. Voor het verstoren van broedende vogels geldt een zware toets, vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- & Faunawet wordt verwezen naar de geraadpleegde websites.

3 SOORTBESCHERMING

3.1 Werkzaamheden

De uitvoering van het veldbezoek heeft plaatsgevonden op 4 augustus 2011. Dit heeft overdag plaatsgevonden. Het bezoek was erop gericht om te beoordelen of de onderzoekslocatie geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor zijn de onderzoekslocatie en de nabije omgeving onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten.

Naast de informatie die verkregen is door middel van het veldbezoek, is gebruik gemaakt van (vrij opvraagbare) gegevens van o.a. het Natuurloket. Verder is van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.) gebruik gemaakt. Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties). Zie de literatuurlijst voor een volledige weergave van de geraadpleegde literatuur (bijlage 3).

3.2 Beschermde soorten

De onderzoekslocatie is gelegen in kilometerhok X: 247/Y: 559.

3.2.1 Planten

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok waarbinnen de onderzoekslocatie is gelegen, niet op korstmossen en paddestoelen is onderzocht en 'matig' op mossen.

Van de vaatplanten zijn er 92 algemene (of niet gedetermineerde) soorten aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn ca. 40 plantensoorten waargenomen. De vegetatie ter plaatse van de onderzoekslocatie bestaat grotendeels uit kruiden (aan de randen van de bosvakken), bomen en struiken. Een deel van het terrein dat grotendeels begroeid is met grote brandnetel (*Urtica dioica*), braam (*Rubus fruticosus*) en japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*) was vier weken voor het veldbezoek gemaaid.

Als ondergroei en langs de randen van de bosvakken zijn de volgende plantensoorten aangetroffen: wijfjesvaren (*Athyrium filix-femina*), mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*), smalle stekelvaren (*Dryopteris carthusiana*), adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), reuzenbalsemien (*Impatiens glandulifera*), witte dovenetel (*Lamium album*), vogelmuur (*Stellaria media*), zevenblad (*Aegopodium podagraria*) en perzikkruid (*Persicaria maculosa*).

Aan de randen van het gemaaid gebied zijn grassoorten waaronder gestreepte witbol (*Holcus lanatus*), gewoon struisgras (*Agrostis capillaris*) en engels raaigras (*Lolium perenne*) waargenomen.

De vegetatie langs en in de vijvers bestaat uit veelwortelig kroos (*Spirodela polyrhiza*), wateraardbei (*Potentilla palustris*), liesgras (*Glyceria maxima*), grote lisdodde (*Typha latifolia*) en witte waterlelie (*Nymphaea alba*).

Het sortiment aan bomen en heesters ter plaatse van het onderzoeksterrein bestaat uit de volgende inheemse soorten: geoorde wilg, (*Salix aurita*) zwarte els (*Alnus glutinosa*), zomereik (*Quercus robur*), taxus (*Taxus bacata*), klimop (*Hedera helix*), gewone vlier (*Sambucus nigra*), tamme kastanje (*Castanea sativa*), paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*), ruwe berk (*Betula pendula*), gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), noorse esdoorn (*Acer platanoides*), hollandse linde (*Tilia vulgaris*) en eenstijlige meidoorn (*Crataegus monogyna*).

Gezien het feit dat een deel van het terrein is ingericht als tuin/groot groen is het voorkomen van cultivar-soorten (niet inheemse soorten) aannemelijk. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende niet inheemse soorten waargenomen: fluweelboom (*Rhus typhina*), douglas (*Pseudotsuga menziesii*), rode kerspruim (*Prunus cerasifera* 'Nigra'), trompetboom (*Catalpa*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), laurierkers (*Prunus laurocerasus rotundifolia*), waterhyacint (*Eichhornia crassipes*), groot hoefblad (*Petasites Hybridus*) en reuzeberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*).

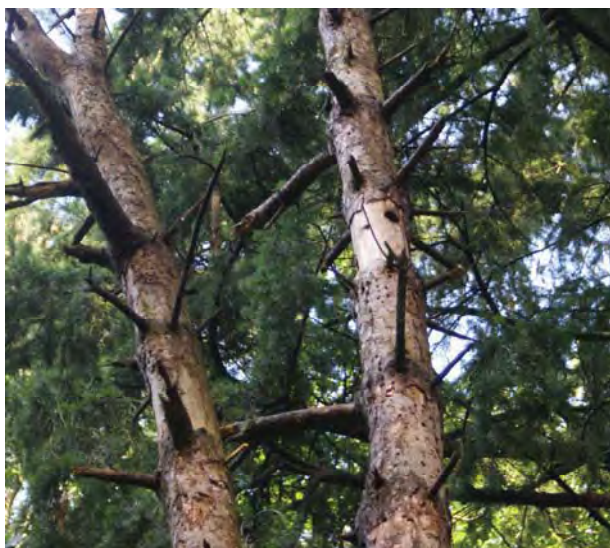
Tijdens het veldonderzoek zijn (korst)mossen waargenomen aan de randen van de bosvakken. Het gaat hier echter niet om een beschermde of bijzondere mossoort (haarmos, *Polytrichum commune*).

3.2.2 Vogels

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok niet is onderzocht op vogels.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen de onderzoekslocatie diverse algemene vogelsoorten. Tevens is er een foeragerende grote lijster en een goudvink waargenomen. Nabij het

zwembad is een spechtenholte aanwezig in een dode grove den. Tijdens het veldbezoek zijn diverse malen grote bonte spechten waargenomen in de buurt van de nestholte. Het is aannemelijk dat het gaat om het nest van deze spechtensoort. Door de aanwezigheid van fecaliën is het aannemelijk dat het nest dit jaar in gebruik is geweest.

Naast de spechtenholte zijn er diverse nestkasten gesitueerd op het onderzoeksterrein. Het gaat hier om één nestkast voor de bosuil, één verouderde kerkuilenkast (vervallen en niet geschikt voor bewoning) en diverse nestkasten voor zangvogels (mezen).

3.2.3 Algemene grondgebonden zoogdieren

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok slecht is onderzocht op zoogdieren. Er zijn zes tabel 1-soorten, twee tabel 2/3 soorten en één Rode Lijst-soort aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen aangetroffen van zoogdieren.

Binnen de onderzoekslocatie zijn verblijfplaatsen aanwezig die door algemene soorten gebruikt kunnen worden. Gezien de kwaliteit en de ecologische waarde van het onderzoeksterrein in combinatie met de beschikbare inventarisatiegegevens van het Natuurloket is het aannemelijk dat het hier vooral zal gaan om verblijfplaatsen van algemene muizensoorten, egels en konijnen, genoemd in bijlage 4 van de Flora en Faunawet.

Uit verspreidingsgegevens van de Zoogdierenvereniging blijkt dat de omgeving van het

onderzoeksterrein geschikt is voor de boommarter (*Martes martes*) en de steenmarter (*Martes foina*). Onderhavige onderzoekslocatie vormt geen potentieel leefgebied voor de boommarter door het ontbreken van sleutelfactoren zoals hoge (oude) bomen. Uit informatie van de terreinbeheerder is gebleken dat de achterliggende buurman mogelijk steenmarters heeft waargenomen op het onderzoeksterrein. Het zou echter ook kunnen gaan om een bunzing (*Mustela putorius*).

3.2.4 Vleermuizen

Ter plaatse van het onderzoeksterrein zijn diverse opstallen aanwezig. Tijdens de inspectie van deze gebouwen is gebleken dat deze bouwwerken geen potentiële verblijfplaats vormen voor vleermuizen. Verder zijn er op het terrein diverse oude bomen aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats. Naast verblijfplaatsen kan het gehele onderzoeksterrein deel uit maken van foerageergebieden voor vleermuizen. Uit informatie van de eigenaar verkregen tijdens de terreininspectie is naar voren gekomen dat er (mogelijk) bomen gekapt gaan worden op de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt om de te kappen bomen te laten controleren op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen door een erkend bedrijf.

3.2.5 Amfibieën

Uit gegevens van het Natuurloket (2000-2010) blijkt, dat het kilometerhok niet is onderzocht op amfibieën.

Tijdens het veldbezoek zijn er diverse amfibieën waargenomen op het onderzoeksterrein. In de betonnen vijver is een bastaardkikker populatie (*Rana klepton esculenta*) aanwezig. Het gaat om een populatie van ca. 20 dieren. Ter plaatse van de amfibieënvijver zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën waargenomen. Gezien de ecologische kwaliteiten van de vijver en het feit dat het gaat om een momentopname is het aannemelijk dat er ook in deze vijver amfibieën aanwezig zijn.

In het overdekte zwembad zijn tijdens het veldbezoek watersalamanders en kikkers waargenomen. Naar aanleiding van deze constatering is een deel van het zwembad afgevisst met een schepnet om te zien om welke soort het zich handelt. Tijdens het dit schepnetonderzoek zijn diverse salamanders gevangen in verschillende stadia. Na determinatie bleek het te gaan om de kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*). Tevens is er een bruine kikker (*Rana temporaria*) en een bastaardkikker waargenomen in het zwembad.

Daarnaast kunnen er verblijfsplaatsen van algemene amfibieën zoals de bruine kikker en de gewone pad (*Bufo bufo*) aanwezig zijn. De bovengenoemde en verwachte amfibieën zijn opgenomen in bijlage 4 van der Flora en Faunawet en vallen onder de 'Algemeen vrijgestelde

beschermde soorten'. Dit houdt in dat in het kader van de Flora en Faunawet geen vrijstelling noodzakelijk is voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

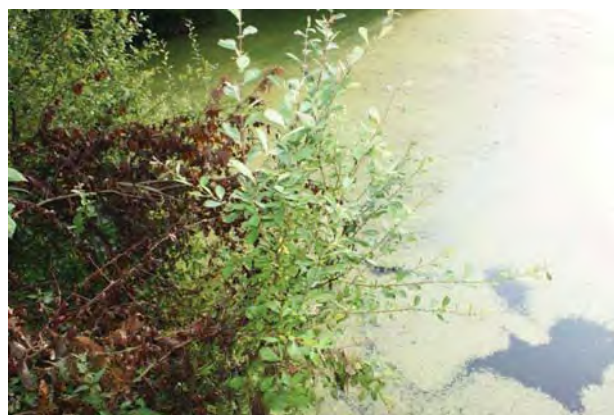
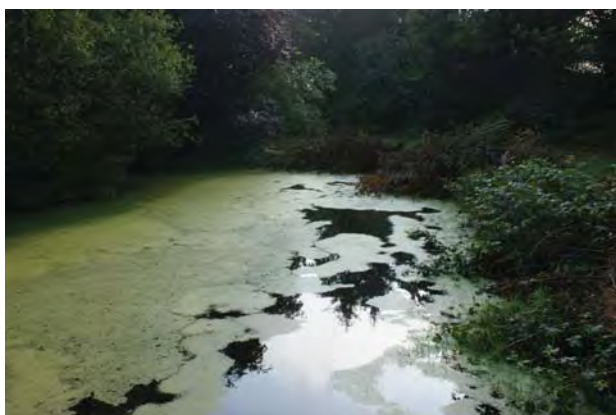
3.2.6 Reptielen

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt, dat het kilometerhok niet is onderzocht op reptielen.

Volgens verspreidingsgegevens van RAVON komen beschermde reptielen zoals de hazelworm (*Anguis fragilis*) nabij de onderzoekslocatie voor.

In de omgeving van de onderzoekslocatie is een groot areaal aan geschikt leefgebied aanwezig voor de hazelworm. Door het plaatsen van de woning en het verwijderen van overtollige vegetatie zal de functionaliteit van het leefgebied van dit reptiel niet worden aangetast doordat de onderzoekslocatie maar een fractie uitmaakt van het geschikte areaal voor dit reptiel. Hierdoor zal er geen schade ontstaan aan de mogelijke hazelworm populatie. Tevens dient opgemerkt te worden dat door de mobiliteit van deze soorten het niet aannemelijk is dat er individuen zullen gedood worden gedurende de opschoon,- of bouwwerkzaamheden.

3.2.7 Vissen

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok niet is onderzocht op vissen. De aanwezige vijvers hebben een gemiddelde diepte 0,4 meter. Door de geringe diepte in combinatie met de waterkwaliteit (eutroof en weinig licht door eendenkroos dek) vormen deze vijvers geen potentieel leefgebied voor beschermde vissoorten.

In het zwembad wordt geen vis verwacht, gezien het overdekt is en verspreiding van visbroed door watervogels om deze reden niet mogelijk is.

3.2.8 Overige beschermde soorten

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok niet is onderzocht op overige soortgroepen als vlinders, libellen, sprinkhanen, overige ongewervelden.

Uit gegevens van het Natuurloket (1990-2010) blijkt dat het kilometerhok 'redelijk' is onderzocht op dagvlinders en 'matig' is onderzocht op libellen. Daarnaast is er 'slecht' onderzocht op macronachtvlinders. Voor micronachtvlinders en sprinkhanen en krekels zijn geen opnamen gedaan in het betreffende kilometerhok.

Door het ontbreken van sleutelfactoren zoals specifieke waadplanten, speelt het onderzoeksterrein geen belangrijke rol in het voortbestaan van beschermde vlinderpopulaties.

Tijdens het veldbezoek zijn geen libellen waargenomen. De betonnen vijver vormt geen potentiële leefomgeving voor beschermde libellensoorten door de eutrofe waterkwaliteit gecombineerd met een gesloten waterdek. De amfibieënvijver zou een sleutelrol kunnen spelen voor plaatselijke libellenpopulaties. Gezien de omgeving en de waargenomen soorten (www.telmee.nl / www.waarneming.nl) zal het hier niet gaan om beschermde bijzondere soorten. Gezien het kleine oppen water oppervlak ($< 5\text{m}^2$) zal het gaan om een kleine populatie.

Tijdens het veldbezoek zijn geen algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen. Zeldzame, beschermde of Rode Lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek. Belangrijke reden hiervoor is dat ter plaatse geen geschikt habitat (meer) aanwezig is voor deze soorten.

De overige in de Flora- & Faunawet opgenomen (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat de onderzoekslocatie voor deze soorten een functie vervult.

4 VOORTOETS NATUURSCHEMINGSWET

4.1 Voortoets

In deze voortoets wordt onderzocht of de kans bestaat dat de voorgenomen realisatie van een woning en de (mogelijke) herinrichting van het perceel negatieve effecten heeft op de beschermde waarden van het Drouwenerzand. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect te verwachten.
- Er is een mogelijk negatief effect, maar zeker geen significant negatief effect te verwachten.
- Er is kans op een significant negatief effect.

De beoordeling vindt plaats in drie stappen:

1. Bepalen of de voorgenomen activiteiten 'nieuw' zijn.
2. Bepalen wat de mogelijke effecten kunnen zijn.
3. Bepalen of de kans bestaat dat de gevolgen kunnen leiden tot verslechtering van de kwaliteit van de aangewezen waarden.

4.2 Effectenbeoordeling

De onderzoekslocatie ligt in de omgeving van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand. Door de uitvoering van de plannen kan er 1 type verstoringbron ontstaan. Namelijk tijdens de bouw van de woning en de herinrichting van het terrein. Na realisatie zal een lichte toename van activiteiten plaatsvinden op de locatie door de aanwezigheid van een woning.

4.2.1 Nieuwe activiteit

In de Natuurbeschermingswet is er sprake van 'nieuw' indien de activiteiten nog niet in precies dezelfde vorm (dus zonder verandering van gegevens) eerder beoordeeld zijn. De bestemmingswijziging die de opdrachtgever wil doorvoeren ter plaatse van het onderzoeksterrein, is niet eerder getoetst en daardoor als een nieuwe activiteit' aan te merken.

4.2.2 Mogelijke gevolgen werkzaamheden

De instandhoudingsdoelen van Drouwenerszand worden door de voorgenomen werkzaamheden op het onderzoeksterrein niet in gevaar gebracht. De werkzaamheden zijn te kleinschalig en liggen ver van het Natura 2000 gebied. Hierdoor zal er geen significante verstoring ontstaan op het Natura 2000 gebied als geheel.

4.2.3 Mogelijke gevolgen na realisatie

Door de activiteiten zijn versturende effecten op het Natura 2000 gebied te verwaarlozen.

4.2.4 Mogelijke gevolgen van cumulatie

Bij het bepalen of de activiteit (significante) gevolgen kan hebben, moet rekening worden gehouden met cumulatie van effecten. Hiervan is sprake als naast het project in of rondom een Natura 2000 gebied andere projecten en plannen plaatsvinden die in combinatie mogelijk schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied. Gelet op het ontbreken van andere (vergelijkbare projecten) in de omgeving worden cumulatieve versturende effecten onwaarschijnlijk geacht.

5 CONCLUSIE QUICK-SCAN EN VOORTOETS

5.1 Algemeen

Het onderzoeksterrein bestaat uit een tuin, voormalig hertenkamp, een drietal schuurtjes en een zwembad. Er is ca. 14 jaar geen onderhoud gepleegd waardoor de eerder genoemde elementen deels zijn verwilderd en bebost. Het grootste deel van het eens uit grasland bestaande hertenkamp is dichtgegroeid met stuiken, kruiden en jonge bomen. Het zwembad is deels gevuld met water en begroeid met vegetatie. De onderzoekslocatie is gelegen ten noorden van het Natura 2000 gebied Drouwenerzand, op een afstand van ca. 6 kilometer. Men is voornemens om een woning te bouwen op het perceel en het terrein (mogelijk) opnieuw in te richten.

5.2 Algemene soorten

Naar aanleiding van deze quick-scan Flora- & Faunawet en toets aan de natuurbeschermingswetgeving wordt geconcludeerd dat de onderzoekslocatie deel uitmaakt van het leefgebied van een aantal beschermde soorten. Op grond van de onderzoeksresultaten is het niet aannemelijk dat door het herinrichtingsvoornemen het leefgebied en de verblijfplaatsen van tabel 1-soorten worden verstoord of vernietigd.

5.3 Strikt beschermde soorten

Uit literatuuronderzoek en de veldopname is gebleken dat er ter plaatse van de onderzoekslocatie geen strikt beschermde soorten (en daarvoor geschikte biotopen) zijn vastgesteld. Echter wordt opgemerkt dat indien er sprake is geweest van beschermde soorten of geschikte biotopen de schaal van onderhavig onderzoeksterrein dusdanig is dat deze functies moeiteloos overgenomen kunnen worden door de (directe) omgeving. Nader onderzoek naar het vóórkomen van deze soorten is niet noodzakelijk.

5.4 Vleermuizen

Ter plaatse van het onderzoeksterrein zijn diverse opstallen aanwezig. Tijdens de inspectie van deze gebouwen is gebleken dat deze bouw werken geen potentiële verblijfplaats vormen voor vleermuizen. Verder zijn er op het terrein diverse oude bomen aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats. Naast verblijfplaatsen kan het gehele onderzoeksterrein deel uitmaken van foerageergebieden voor vleermuizen. Uit informatie van de eigenaar verkregen tijdens de terreininspectie is naar voren gekomen dat er (mogelijk) bomen gekapt gaan worden op de onderzoekslocatie.

5.5 Amfibieën

In het overdekte zwembad zijn tijdens het veldbezoek watersalamanders en kikkers waargenomen. Naar aanleiding van deze constatering is een deel van het zwembad afgevisd met een schepnet om te zien om welke soort het zich handelt. Tijdens het dit schepnetonderzoek zijn diverse salamanders gevangen in verschillende stadia. Na determinatie bleek het te gaan om de kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*). Tevens is er een bruine kikker (*Rana temporaria*) en een bastaardkikker waargenomen in het zwembad.

Daarnaast kunnen er verblijfsplaatsen van algemene amfibieën zoals de bruine kikker en de gewone pad (*Bufo bufo*) aanwezig zijn. De bovengenoemde en verwachte amfibieën zijn opgenomen in bijlage 4 van de Flora en Faunawet en vallen onder de 'Algemeen vrijgestelde beschermde soorten'. Dit houdt in dat in het kader van de Flora en Faunawet geen vrijstelling noodzakelijk is voor het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

5.6 Vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- & Faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan.

In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen uitgevoerd mogen worden. Hiervoor wordt geen standaardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- & Faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Tijdens de veldinspectie zijn er nesten van vogels aangetoond. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk (LNV verleent zelden een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen). Indien de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen beginnen en constant doorgaan tijdens het broedseizoen, heeft er eveneens geen ontheffing te worden aangevraagd.

5.7 Conclusies en advies voortoets en quick-scan

Op basis van de bekende gegevens kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De werkzaamheden voor de geplande bouwactiviteiten hebben *geen* negatieve effecten op de kwalificerende soorten en habitats.
- De versturende effecten na realisatie door de toename van activiteiten ter plaatse zijn door de locatie situatie te verwaarlozen.
- Het is uitgesloten dat er significante cumulatieve effecten optreden door de voorgenomen ontwikkeling.

5.8 Advies m.b.t. de voortoets en quick-scan

In het herinrichtingsvoornemen is het voornemen opgenomen om een woning te realiseren op het terrein en het perceel (mogelijk) opnieuw in te richten.

Vleermuizen

Geadviseerd wordt om de te kappen bomen te laten controleren op verblijfplaatsen van vleermuizen door een daartoe deskundige bureau.

Amfibieën

Indien het zwembad weer in gebruik wordt genomen wordt geadviseerd het zwembad voortijdig aan de reinigingswerkzaamheden te laten afvissen in verband met de aanwezige amfibieën door een daartoe deskundige bureau.

Vogels

Geadviseerd wordt om de dode boom met het spechtengat indien mogelijk is te sparen. Oude spechtengaten vormen ideale verblijfplaatsen voor een vogels, insecten en op termijn vleermuizen. Daarnaast wordt geadviseerd om de kerkuilenkast weer te renoveren en de aanwezige nestkasten te behouden.

Geadviseerd wordt de Voortoets voor te leggen aan het bevoegd gezag.

5.9 Verantwoording

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eco Reest aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage, zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eco Reest geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

Eco Reest BV

ing. J.S.R. van der Veen

**landbouw, natuur en
voedselkwaliteit**

>Gebiedsbescherming

Gebiedendatabase

Drouwenerzand - doelstelling en staat van instandhouding van soorten en habitattypen

Op deze pagina ziet u een lijst met alle soorten en/of habitattypen en/of een lijst met broedvogelsoorten en niet-broedvogelsoorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Per soort en habitatype is een oordeel gegeven over de landelijke staat van instandhouding. Deze beoordeling is afkomstig uit de profielen/doelendocument. Tevens is het belang van het gebied aangegeven.

Op grond van de staat van instandhouding en het relatief belang van soorten en habitattypen zijn de belangrijkste verbeteropgaven en doelen op landelijk niveau vastgesteld. Deze landelijke doelen vormen de kaders voor de formulering van instandhoudingdoelen op gebiedsniveau. Zo is uiteindelijk per Natura 2000-gebied de instandhoudingsdoelstelling wat betreft de oppervlakte en kwaliteit van het gebied weergegeven. De gebiedsdoelen zijn geformuleerd in termen van behoud, verbetering van de kwaliteit en uitbreiding verspreiding. Meer informatie is te vinden in het Natura 2000 doelendocument en de profielendocumenten.

< Terug naar hoofdpagina van dit gebied

- Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied Drouwenerzand
(56 kB)
- Essentietabel Drouwenerzand
Pdf-formaat
- Essentietabel Drouwenerzand
Excel-formaat
- Leeswijzer essentietabellen
(189 kB)

Kernopgaven (2)

Kernopgaven (1)

Doelstelling kwaliteit

Doelstelling oppervlakte

Landelijke staat van instandhouding

Habitattypen

H2310 - Stuifzandheiden met struikhei	--	=	>	6.08
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	=	=	6.08
H2330 - Zandverstuivingen	--	=	=	6.08
H4010A - Vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	=	
H5130 - Jeneverbesstruwelen	-	=	>	6.11
H9190 - Oude eikenbossen	-	=	>	

Legenda

Habitatype, soorten, broedvogels en niet-broedvogels

Landelijke staat van instandhouding

- + gunstig
- matig gunstig
- zeer ongunstig

Relatieve bijdrage van het gebied in Nederland

- ++ groot (> 15%)
- + gemiddeld (2-15%)
- gering (< 2%)

Habitattypen

Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit

- = behoud
- > uitbreiding
- = (>) uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
- < vermindering is toegestaan, ten gunste van met name genoemde habitatype of soort
- = (<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype of soort toegestaan

Soorten, broedvogels, niet-broedvogels

Doelstelling voor leefgebied en/of omvang populatie

- = behoud
- > uitbreiding/verbetering
- < vermindering is toegestaan
- = (<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype of soort toegestaan

Broedvogels

Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie

- 0 < 2%
- + 2-15%
- ++ 15-50%
- +++ >50%

Niet-broedvogels

Relatieve bijdrage van het gebied aan de Nederlandse populatie

- 0-2%
- + 2-15%
- ++ 15-50%
- +++ 50-100%
- x onvoldoende data
- s betreft slaapplaatsfuncties
- (s) betreft nachtelijke slaapplaatsen
- f betreft foerageerfuncties op grond van andere dan de reguliere monitoringsgegevens

* voor een naam betekend het prioritaire soort of habitatype;
achter een getal in de kolom omvang populatie duidt het op een regionaal doel

Kernopgaven

- W wateropgave
- SG sense of urgency: beheeropgave
- SB sense of urgency opgave m.b.t. watercondities

- 6.08 Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihal A233 en tapuit A277.
- 6.11 Behoud areaal en kwaliteitsverbetering jeneverbesstruwelen H5130, verjonging stimuleren.

Naar boven

- Print

disclaimer De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in een bepaald gebied. Het systeem is in opbouw, nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door de Gegevensautoriteit Natuur gevalideerd. Nader (veld-)onderzoek kan noodzakelijk zijn om aanwezigheid van een soort te bevestigen of uit te sluiten.

naam project	Oude groningerweg er110727
doel project	bouwvergunning
datum	di, 09/08/2011 - 07:43
ordernummer	OHNL-2011-1381
geselecteerde kilometerhokken	
247-559	

Op de volgende pagina's vindt u eerst de beknopte eenmalige levering en vervolgens de toelichting erop.

Mocht u vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de Helpdesk van Het Natuurloket:

e-mail: info@natuurloket.nl

telefoon: 0800 2356333

247-559	vaatplanten	mossen	korstmossen	paddenstoelen	zoogdieren	vogels	amfibieën	reptielen	vissen	dagvlinders	macronachtvlinders	micronachtvlinders	libellen	spinnakken en krekels	overige ongewervelden	zeeorganismen
Rode-Lijstsoorten					1	12										
Fifwet soorten tabel 1					6											
Fifwet soorten tabel 2+3					2											
Fifwet vogels						26										
Hr1 soorten bijlage II																
Hr1 soorten bijlage IV																
aantal soorten	92	10			9	26				3	2		9		2	
volledigheid onderzoek	slecht	matig	niet	niet	slecht	slecht/goed	niet	niet	niet	redelijk	slecht	niet	matig	niet	onbepaald	niet
onderzoekperiode	1990-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010	2000-2010

Toelichting op de tabel

Soortgroepen

In de gehanteerde indeling is Overige ongewervelden een diverse groep met daarin alle wespen, bijen, mieren, netvleugelige, steenvliegen, kevers, vliegen, muggen, haften, wantsen, cicaden, luizen, schorpioenvliegen en overige insecten, spinnen, mijten, hooiwagens, duizendpoten, miljoenpoten, pissebedden, kakkerlakken, oorwormen, weinigpotigen, vlokreeften, lagere kreeftachtigen, weekdieren, slakken, ringwormen, snoerwormen en wormachtigen zoals bloedzuigers.

Onder de soortgroep Zeeorganismen vallen: hydroidpoliepen, mosdiertjes, mysisgarnalen, ribkwallen, stekelhuidigen, zakpijpen, zeepissebedden, zeepokken, eendenmossels, krabbezakjes, zeespinnen en grote kreeftachtigen (kreeften, krabben en garnalen). Dit betekent dat waarnemingen van de Europese kreeft (*Astacus astacus*) en andere in zoetwater levende rivierkreeften onder Zeeorganismen te vinden zijn. Zeezoogdieren zijn te vinden onder Zoogdieren.

Rode-Lijstsoorten

In de tabel staat voor elk kilometerhok per soortgroep vermeld hoeveel soorten op de Rode Lijst staan. Rode Lijsten worden formeel vastgesteld door het ministerie van LNV. De gehanteerde Rode Lijsten zijn (inclusief link naar website van ministerie van LNV met verwijzing naar pdf van het besluit):

vaatplanten:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
mossen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
korstmossen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ¹
paddenstoelen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ²
zoogdieren:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
vogels:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
amfibieën:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
reptielen:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
vissen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
dagvlinders:	Besluit Rode Lijsten 4 september 2009
macronachtvlinders:	geen Rode Lijst
micronachtvlinders:	geen Rode Lijst
libellen:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
sprinkhanen en krekels:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004
overige ongewervelden:	Besluit Rode Lijsten 5 november 2004 ³
zeeorganismen:	geen Rode Lijst

Ffwet soorten tabel 1

Alle soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet, te vinden in de pdf op de website van het ministerie van LNV ([beschermde soorten van de Flora- en faunawet](#)).

¹ Na vaststelling van de Rode Lijst is gebleken dat *Haematomma ochroleucum* onterecht op de Rode Lijst stond; deze is er vervolgens van afgehaald ([verantwoording Database Soorten in wetgeving en beleid](#)).

² De Rode Lijst voor paddenstoelen uit 2009 is nog niet geïmplementeerd in de NDFF; hier vindt u het Besluit: [Besluit Rode Lijsten 4 september 2009](#).

³ het gaat hier om besluiten voor de soortgroepen bijen, kokerjuffers, steenvliegen, haften, platwormen en land- en zoetwaterweekdieren.

Ffwet soorten tabel 2+3

Soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, te vinden in de pdf op de website van het ministerie van LNV ([beschermde soorten van de Flora- en faunawet](#)).

Ffwet vogels

Alle vogelsoorten, behalve exoten, zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet.

Hrl soorten bijlage II

In de Europese Habitatrichtlijn staan in Bijlage II de soorten waarvoor beschermde gebieden moeten worden aangewezen. Op de site van het ministerie van LNV kunt u een overzicht vinden van de soorten ([beschermde soorten Habitatrichtlijn Bijlage II](#)). Welke gebieden dit zijn is per soort op te zoeken via [Natura 2000-gebieden](#).

Hrl soorten bijlage IV

In de Europese Habitatrichtlijn staan op Bijlage IV de soorten aangewezen die strikt beschermd zijn; de meeste soorten staan in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Op de website van het ministerie van LNV kunt u een overzicht vinden: [beschermde soorten Habitatrichtlijn Bijlage IV](#).

Aantal soorten

Het totaal aantal soorten per soortgroep per kilometerhok in de periode zoals aangegeven. Meegenomen zijn alle waarnemingen:

- die geheel of gedeeltelijk binnen de selectie liggen;
- die zijn gevalideerd en daarbij de classificatie 'betrouwbaar' hebben meegekregen;
- waarvan de bronhouder heeft aangegeven dat ze uitgeleverd mogen worden.

Indien er een asterisk (*) in het veld staat betekent dit dat een deel van de waarnemingen pas na expliciete toestemming van de bronhouder mag worden uitgeleverd. Het kan dus zijn dat in de Eenmalige levering niet alle waarnemingen worden geleverd die optellen tot de Beknopte eenmalige levering. Ook kan het zijn dat deze gegevens later worden geleverd.

Volledigheid onderzoek

Voor elke soortgroep is aangegeven hoe volledig een specifiek kilometerhok is onderzocht. Er wordt hierbij gewerkt met een normering in maximaal 5 klassen: Niet, Slecht, Matig, Redelijk en Goed onderzocht. In onderstaande toelichting is per soortgroep aangegeven welke regels hierbij gehanteerd zijn en over welke periode.

Vaatplanten (1990 – 2010)

Om de volledigheid van onderzoek vast te stellen wordt het soortenaantal per kilometerhok vergeleken met het gemiddeld soortenaantal van een kilometerhok in dezelfde regio. Dit aantal is afhankelijk van onder andere bodemtype, waterhuishouding, schaal van het landschap en bodemgebruik. Daarom is de indeling van Nederland in 38 ecodistricten gebruikt als regio-indeling. Het gemiddeld aantal soorten per kilometerhok is bepaald aan de hand van inventarisaties uit het verleden. De aanname hierbij is dat de in het verleden vastgestelde floristische waarden een goede basis vormen voor een benadering van de actuele waarden. Het gemiddeld aantal aangetroffen soorten per kilometerhok loopt van 127 (grote, recente polders) tot 306 (kalkrijke duinen).

klasse	definitie
goed	aantal soorten is groter dan het gemiddelde van het ecodistrict minus de standaarddeviatie
redelijk	n.v.t.
matig	overige gevallen
slecht	aantal soorten per kilometerhok is kleiner dan 26 of, als het aantal soorten kleiner is dan het gemiddelde van het ecodistrict, minus tweemaal de standaarddeviatie.
niet	geen waarnemingen

Mossen (2000 – 2010)

Gegevens van mossen zijn veelal afkomstig van natuurgebieden en stedelijk gebied. De meeste bedreigde mossoorten komen vooral voor op vochtige plaatsen en in bossen.

klasse	definitie
goed	meer dan 30 soorten
redelijk	11-30 soorten
matig	1-10 soorten
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Korstmossen (2000 – 2010)

Gegevens van korstmossen zijn voornamelijk afkomstig van bos, heide en stuifzand, laanbomen en muren van oude gebouwen. Korstmossen kunnen in alle seizoenen worden gevonden.

klasse	definitie
goed	meer dan 20 soorten
redelijk	11-20 soorten
matig	1-10 soorten
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Paddenstoelen (2000 – 2010)

Om de volledigheid van een inventarisatie te definiëren zouden voor elk kilometerhok naast de aantallen waarnemingen en soorten ook specifieke biotoopkenmerken moeten worden meegewogen. Voor paddenstoelen is een dergelijke weging nog niet op landelijke schaal mogelijk. Vooralsnog wordt uitgegaan van het globale (niet statistisch onderbouwde) ervaringsfeit dat een "serieus" onderzoek in een hok in een goede tijd minstens een bepaald aantal verschillende soorten moet opleveren, met een eveneens globale correctie voor het feit dat dit aantal in een "goed" hok met minder waarnemingen wordt bereikt dan in een "slecht" hok.

klasse	definitie
goed	250 of meer soorten; of 1000 of meer waarnemingen
redelijk	overige gevallen
matig	n.v.t.
slecht	minder dan 50 soorten; of minder dan 100 waarnemingen
niet	geen waarnemingen

Zoogdieren (2000 – 2010)

Voor zoogdieren is de onderzoekskwaliteit voor een kilometerhok bepaald op grond van twee aspecten die voor de totaalscore worden opgeteld.

1. het aantal waargenomen soorten sinds het jaar 2000

aantal soorten	aantal punten
1	0
2-4	5
5-9	10
10-99	15

2. uitvoering van een of meerdere projecten van het Netwerk Ecologische Monitoring of het VerspreidingsONderzoek LandZoogdieren (VONZ), waarin de aanwezigheid van een bepaalde set soorten (bijvoorbeeld muizen en spitsmuizen of vleermuizen) systematisch bepaald wordt.

NEM- of VONZ-project	aantal punten
braakbalmonitoring	15
vleermuiswintertellingen	30
muizen vangen met inloopvallen	30
vleermuiszoldertellingen	30
hazelmuisstellingen	10

klasse	definitie
goed	100 – 1000 punten
redelijk	65 – 99 punten
matig	25 – 64 punten
slecht	0 – 24 punten
niet	geen waarnemingen

Vogels (2000 – 2010)

In de regel wordt er bij vogels onderscheid gemaakt tussen broedvogels (reproducieren) en water- en wintervogels (foerageren en pleisteren). Voor beide wordt in de tabel de onderzoeksvolledigheid gegeven, eerst broedvogels, dan water- en wintervogels.

Voor het bepalen van de volledigheid van onderzoek wordt niet alleen gekeken naar het aantal vastgestelde soorten maar ook naar de onderzoeksintensiteit (is een gebied c.q. kilometerhok voldoende bekeken om iets te zeggen over het voorkomen van de vogelbevolking). Losse waarnemingen worden in deze berekening niet meegenomen.

Broedvogels

In de jaren 1998-2000 is er in het kader van het *Atlasproject* van de Nederlandse Broedvogels in geheel Nederland gewerkt aan het vergaren van broedvogeldata op het niveau van kilometerhokken. In besloten tot halfopen landschappen wordt 70-80% van de werkelijk in een kilometerhok aanwezige soorten vastgesteld. In open landschappen wordt uitgegaan van minimaal 80-100%. Een kilometerhok waar atlaswerk heeft plaatsgevonden wordt als redelijk onderzocht gekwalificeerd.

Het *Landelijk Soortenonderzoek Broedvogels (LSB)* is in zijn huidige opzet in 1996 van start gegaan. Het richt zich op het jaarlijks verzamelen van de aantallen broedgevallen van in kolonies broedende soorten en de aantallen broedgevallen van zeldzame soorten. Van een selectie van zeldzame broedvogelsoorten wordt hierbij ook de verspreiding jaarlijks in kaart gebracht. Van de kolonievogelsoorten mag uitgegaan worden van een vrijwel landdekkende inventarisatie.

Een kilometerhok is matig onderzocht als er na 1993 drie of meer keren een kolonie- en/of zeldzame soort is gemeld.

Het *Broedvogel Monitoring Project (BMP)* is in 1984 van start gegaan en heeft tot doel de aantalveranderingen van min of meer algemene vogelsoorten te volgen. In vaste proefvlakken van 15 tot 500 hectare groot verspreid over Nederland wordt jaarlijks een vaste selectie aan soorten onderzocht. De selectie van soorten kan bestaan uit alle soorten of uit een set van bijzondere soorten, bijvoorbeeld alleen weidevogels (BMP-W). Een kilometerhok is goed onderzocht als er na 1995 twee keer een proefvlak is onderzocht. Als er een BMP-W proefvlak is onderzocht is het kilometerhok redelijk onderzocht.

klasse	definitie
goed	na 1995 twee keer een proefvlak BMP
redelijk	proefvlak BMP-W; of atlasproject 1998-2000
matig	drie of meer keer een kolonie- of zeldzame soort (LSB) gemeld
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Water- en wintervogels

Vanaf seizoen 1992/93 is de coördinatie van de *watervogeltellingen* ondergebracht bij SOVON. Het gaat daarbij om de maandelijkse ganzen- en zwanentellingen, maandelijkse tellingen van de Zoete Rijkswateren, de midwintertelling in januari en tellingen in de Waddenzee. Bij een evaluatie van deze verscheidenheid aan watervogelprojecten, bleek de genoemde opzet niet geheel te voldoen. Door de projectmatige aanpak bleef de informatie over het voorkomen van watervogels versnipperd. Met ingang van het winterhalfjaar 2000/01 is het netwerk aan telgebieden uitgebreid, wordt het merendeel van de belangrijke watervogelgebieden in het winterhalfjaar maandelijks geteld en worden alle projectresultaten in een gezamenlijk rapport opgenomen.

Een kilometerhok is goed onderzocht als er >25 maanden geteld is in de laatste 5 jaar. Als er >10 en <25 maanden is geteld in de laatste 5 jaar is het hok redelijk onderzocht. >5 en <10 maanden geteld is matig onderzocht.

Het *Punt Transect Tellingenproject (PTT)* is het oudste monitoringproject van SOVON en werd in 1978 in het leven geroepen omdat van veel, vooral algemeen voorkomende, wintervogels vrijwel niets bekend was over de aantalsontwikkelingen binnen Nederland. De doelstellingen van het door SOVON en het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) opgezette project waren (a) het volgen van de aantalsontwikkelingen van zoveel mogelijk soorten winter- en trekvogels door de jaren heen, zo mogelijk in relatie tot de achterliggende oorzaken en (b) het volgen van de veranderingen in de verspreiding van winter- en trekvogels. De uitvoering van het project is op alle punten gestandaardiseerd en houdt in dat waarnemers puntsgewijs op een vaste route gedurende een vaste tijd alle vogels tellen.

Als er minimaal 2 punten meerjarig zijn onderzocht is het kilometerhok matig onderzocht. In alle andere gevallen is het kilometerhok slecht onderzocht.

klasse	definitie
goed	watervogeltellingen gedurende meer dan 24 maanden in de afgelopen 5 jaar
redelijk	watervogeltellingen gedurende 11 tot 24 maanden in de afgelopen 5 jaar
matig	meerjarig PTT van minimaal 2 punten; of watervogeltellingen gedurende 5 – 10 maanden in de afgelopen 5 jaar
slecht	niet minimaal 2 punten meerjarig PTT; of watervogeltellingen gedurende minder dan 5 maanden in de afgelopen 5 jaar
niet	geen waarnemingen

Amfibieën (2000 – 2010)

Het aantal waarnemingen is in eerste instantiebepalend voor de onderzoekskwaliteit. Daarnaast worden er correcties toegepast op basis van de periode waarin de waarnemingen zijn gedaan en op basis van de aantallen soorten die wel of niet op de Rode Lijst staan.

klasse	definitie
goed	meetnetactiviteit in het kilometerhok; of meer dan 15 waarnemingen
redelijk	8 – 14 waarnemingen
matig	3 – 7 waarnemingen
slecht	1 – 2 waarnemingen
niet	geen waarnemingen

correctie 1

Voor elke soort zijn zogenaamde “vroeg” en “late” perioden van waarnemingen vastgesteld. Indien er in een kilometerhok meerdere waarnemingen uit de vroeg en de late periode zijn gedaan, wordt een klasse hoger aan het kilometerhok gekoppeld.

waarneming van:	periode
een willekeurige salamander in de periode februari – april	vroeg
een Gewone pad, Heikikker of Bruine kikker in de periode februari – juni	vroeg
een willekeurige salamander in de periode mei – augustus	laat
een willekeurige pad of kikker in de periode mei – augustus NIET zijnde van de Gewone pad of Heikikker of Bruine kikker	laat

correctie 2

Bovenop de bovenstaande indeling en eerste correctie vindt nog een tweede correctie plaats als onderstaande geldt. Dit gebeurt alleen indien er sprake is van een exacte overeenkomst; is dat niet het geval dan vindt er geen verdere correctie plaats.

aantal Rode-Lijstsoorten	aantal soorten niet op de Rode Lijst	correctie
1 of meer	5 of meer	een klasse hoger
2 of meer	4	een klasse hoger
3 of meer	3	een klasse hoger
1 of meer	0	een klasse lager indien Matig, Redelijk of Goed onderzocht

Reptielen (2000 – 2010)

Het aantal waarnemingen is in eerste instantie bepalend voor de onderzoekskwaliteit. Daarnaast worden er correcties toegepast op basis van de periode waarin de waarnemingen zijn gedaan en op basis van de aantallen soorten die wel of niet op de Rode Lijst staan.

klasse	definitie
goed	meetnetactiviteit in het kilometerhok; of meer dan 8 waarnemingen
redelijk	4 – 7 waarnemingen
matig	2 – 3 waarnemingen
slecht	1 waarneming
niet	geen waarnemingen

correctie 1

Voor elke soort zijn zogenaamde “vroeg” en “late” perioden van waarnemingen vastgesteld. Indien er in een kilometerhok meerdere waarnemingen uit de vroeg en de late periode zijn gedaan, wordt een klasse hoger aan het kilometerhok gekoppeld.

waarneming in de maanden:	periode
februari - mei	vroeg
juni - augustus	laat

correctie 2

Bovenop de bovenstaande indeling en eerste correctie vindt nog een tweede correctie plaats als onderstaande geldt. Dit gebeurt alleen indien er sprake is van een exacte overeenkomst; is dat niet het geval dan vindt er geen verdere correctie plaats.

aantal Rode-Lijstsoorten	correctie (indien mogelijk)
als Gladde slang is gezien	een klasse hoger
als naast Gladde slang ook andere soort gezien	twee klassen hoger
als of Adder of Ringslang of Hazelworm of Muurhagedis gezien	eenklasse hoger

Vissen (2000 – 2010)

De inventarisatieactiviteit voor vissen is hoofdzakelijk gebaseerd op het aantal aangetroffen soorten en het aantal bezoeken per kilometerhok. In de goed onderzochte hokken wordt een goed beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna in de genoemde onderzoeksjaren. Aanvullingen op deze soortenlijst kunnen voornamelijk nog verwacht worden bij toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieumomstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten.

Van de redelijk onderzochte hokken wordt geen volledig beeld verwacht van de kwalitatieve samenstelling van de visfauna. Aanvullingen kunnen verwacht worden door meer veldwerk, toepassing van andere vismethodieken en/of veranderende milieumomstandigheden of uitbreiding van verspreidingsgebieden van individuele soorten. Slecht onderzocht zijn alle kilometerhokken die niet in een van beide bovengenoemde categorieën vallen.

De waarnemingen in het databestand van RAVON hebben hoofdzakelijk betrekking op vangsten met een steeknet. Elk vangstmiddel is echter selectief: het steeknet levert vooral veel jonge vis op en kleinere vissoorten. Juist veel van deze kleinere soorten vallen onder de Flora- en faunawet of de Habitatrichtlijn. Het schepnet is met name geschikt voor kwalitatieve bemonstering van kleinere watertypen als beken, sloten, wetingen en poelen. Voor meer kwantitatieve bemonsteringen worden doorgaans andere methodieken toegepast.

klasse	definitie
goed	10 of meer soorten
redelijk	5 – 9 soorten; of 3 – 4 soorten, waarbij verhouding "aantal waarnemingen:aantal soorten" 2 of groter
matig	3 – 4 soorten, waarbij verhouding "aantal waarnemingen:aantal soorten" kleiner dan 2
slecht	1 – 2 soorten
niet	geen waarnemingen

Dagvlinders (2000 – 2010)

Dagvlinders vliegen niet gedurende het gehele jaar. Sommige soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan vier tot zes weken als vlinder aanwezig is. De in het bestand opgeslagen waarnemingen zijn grotendeels gebaseerd op de waarnemingen van vlinders en slechts incidenteel op die van eitjes, rupsen of poppen. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar vlinders is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de spreiding van de bezoeken over het seizoen in een kilometerhok waarbij aangenomen wordt dat in zeelei, laagveen- en rivierengebieden gemiddeld minder soorten worden vastgesteld. Voor elke periode in het jaar dat het zinvol is om naar vlinders te kijken wordt een puntenaantal toegekend. Hierbij wordt niet meer gekeken naar het aantal waarnemingen in die periode.

periode	week	punten
A 1 januari – 31 maart en/of 30 september – 31 december	1 – 13, 40 – 52	1
B 1 april – 12 mei	14 – 19	1
C 13 mei – 9 juni	20 – 23	3
D 10 juni – 7 juli	24 – 27	2
E 8 juli – 4 augustus	28 – 31	4
F 5 augustus – 29 september	32 – 39	2
G geen datum, wel jaar	0	1

klasse	definitie
goed	hogere zandgronden, duingebied en Zuid-Limburg: 10 of meer punten zeeklei, laagveen en rivierengebied: 8 of meer punten
redelijk	hogere zandgronden, duingebied en Zuid-Limburg: 5 – 9 punten zeeklei, laagveen en rivierengebied: 5 – 7 punten
matig	3 – 4 punten
slecht	1 – 2 punten
niet	0 punten

Nachtvliners (micro's en macro's)

De groepen van macro- en micronachtvliners zijn soortenrijke groepen. Uit ervaring is gebleken dat het niet makkelijk is om alle soorten die in een hok voorkomen binnen enkele bezoeken en met slechts enkele onderzoeksmethoden vast te stellen. Goed nachtvlinderonderzoek bestaat daardoor eigenlijk uit het veelvuldig bezoeken van een gebied gedurende vele jaren en in vele seizoenen met verschillende technieken (licht, stroopsmeren, zichtwaarnemingen, etc.). Pas dan kan er een completere indruk bestaan van het werkelijke aantal soorten dat er voor komt. Om een indicatie te hebben van de soortenrijkdom in een gebied is het noodzakelijk de kennis van de omliggende hokken te betrekken bij de bepaling voor een onderzoeksdekking. De nu gehanteerde methode gaat uit van de verhouding tussen het aantal waargenomen soorten en het aantal theoretisch waar te nemen soorten. Dit geschiedt voor beide soortgroepen apart. Dat moet ook wel, want het aantal waarnemers, het aantal soorten en het aantal waarnemingen per groep verschilt enorm.

Voor beide soortgroepen wordt per kilometerhok het aantal soorten bepaald dat er is vastgesteld en het aantal soorten dat er theoretisch zou kunnen voorkomen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de kennis over omliggende hokken. De verhouding van beide aantallen resulteert in het algemeen in een zeer laag getal, want vaak ligt het aantal waargenomen soorten enorm veel lager dan het aantal te verwachten soorten. De oorzaak is meestal dat er nog niet voldoende onderzoek is geweest in een gebied. De resulterende waarden worden nu verder geclassificeerd op basis van het oordeel van een expert.

klasse	definitie; percentage aangetroffen soorten van theoretisch totaal aantal
goed	21% – 100%
redelijk	7% - 20%
matig	4% - 6%
slecht	0% - 3%
niet	geen waarnemingen

Libellen (2000 – 2010)

Libellen vliegen niet gedurende het gehele jaar. De meeste soorten vliegen in een generatie, die vaak niet meer dan zes tot acht weken duurt. De waarnemingen zijn gebaseerd op de waarnemingen van libellen en slechts incidenteel op die van larven of larvenhuidjes. De momenten in een jaar dat in een kilometerhok naar libellen is gekeken bepaalt dus de kans dat de aanwezige soorten allemaal gezien zijn. Voor de bepaling van de volledigheid van het onderzoek is dan ook gekeken naar de hoeveelheid waarnemingen in een kilometerhok en het aantal maanden dat er waarnemingen zijn gedaan.

klasse	definitie
goed	waarnemingen uit meer dan 3 maanden; of meer dan 10 waarnemingen uit 2 of 3 maanden; of meer dan 25 waarnemingen uit minimaal 1 maand
redelijk	10 of minder waarnemingen uit 2 of 3 maanden; of minder dan 26 waarnemingen uit 1 maand
matig	10 of minder waarnemingen, waarbij de gezamenlijke set van waarnemingen uit maximaal 1 maand
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Sprinkhanen (2000 – 2010)

Bijna alle soorten sprinkhanen zijn in de nazomer aan te treffen. Het is daardoor mogelijk om tijdens twee bezoeken de sprinkhaanfauna van een gebied goed in kaart te brengen (onderzoeksintensiteit = goed). Als er slechts 1 bezoek aan een gebied is afgelegd kunnen er soorten zijn gemist (onderzoeksintensiteit = matig). De categorieën slecht en redelijk worden dus niet ingevuld.

klasse	definitie
goed	2 bezoeken aan het gebied gebracht
redelijk	n.v.t.
matig	1 bezoek aan het gebied gebracht
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

Overige ongewervelden

Deze groep is een bundeling van zes verschillende soortgroepen met beleidsrelevante soorten (de Habitatrichtlijn, de Flora- en faunawet en de Rode Lijst). Het gaat om: bijen, kevers, mieren, bloedzuigers en mollusken van de Habitatrichtlijn. Omdat het groepen betreft met een ver uiteenlopende biologie en ecologie zijn de methoden en perioden van waarnemen en gegevens verzamelen niet eenduidig. Bovendien betreft het hier gepresenteerde bestand een opsomming van deze verschillende groepen. Daardoor kan een indicatie voor de bepaling van de volledigheid niet gegeven worden.

Zeeorganismen

De groep van zeeorganismen is erg divers. Voor deze soortgroep is nog geen systematiek uitgewerkt om onderzoeksvolledigheid te bepalen. Er zijn echter wel vaste duiklocaties langs de kust die frequent worden onderzocht door waarnemers van ANEMOON. Voor deze locaties wordt aangenomen dat ze goed zijn onderzocht.

klasse	definitie
goed	vaste duiklocaties ANEMOON
redelijk	n.v.t.
matig	n.v.t.
slecht	n.v.t.
niet	geen waarnemingen

tekstversie d.d. 24 augustus 2010

Literatuurlijst

Nederlandse fauna, deel 1 t/m 9, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Natuurhistorische Vereniging.

Nederlandse oecologische flora, deel 1 t/m 5, Weeda e.a.

Vleermuizen, Alle soorten van Europa en Noordwest Afrika, Christian Dietz e.a.

Gebruikte websites

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.vzz.nl

www.natuurloket.nl

www.provinciedrenthel.nl

www.overheid.nl